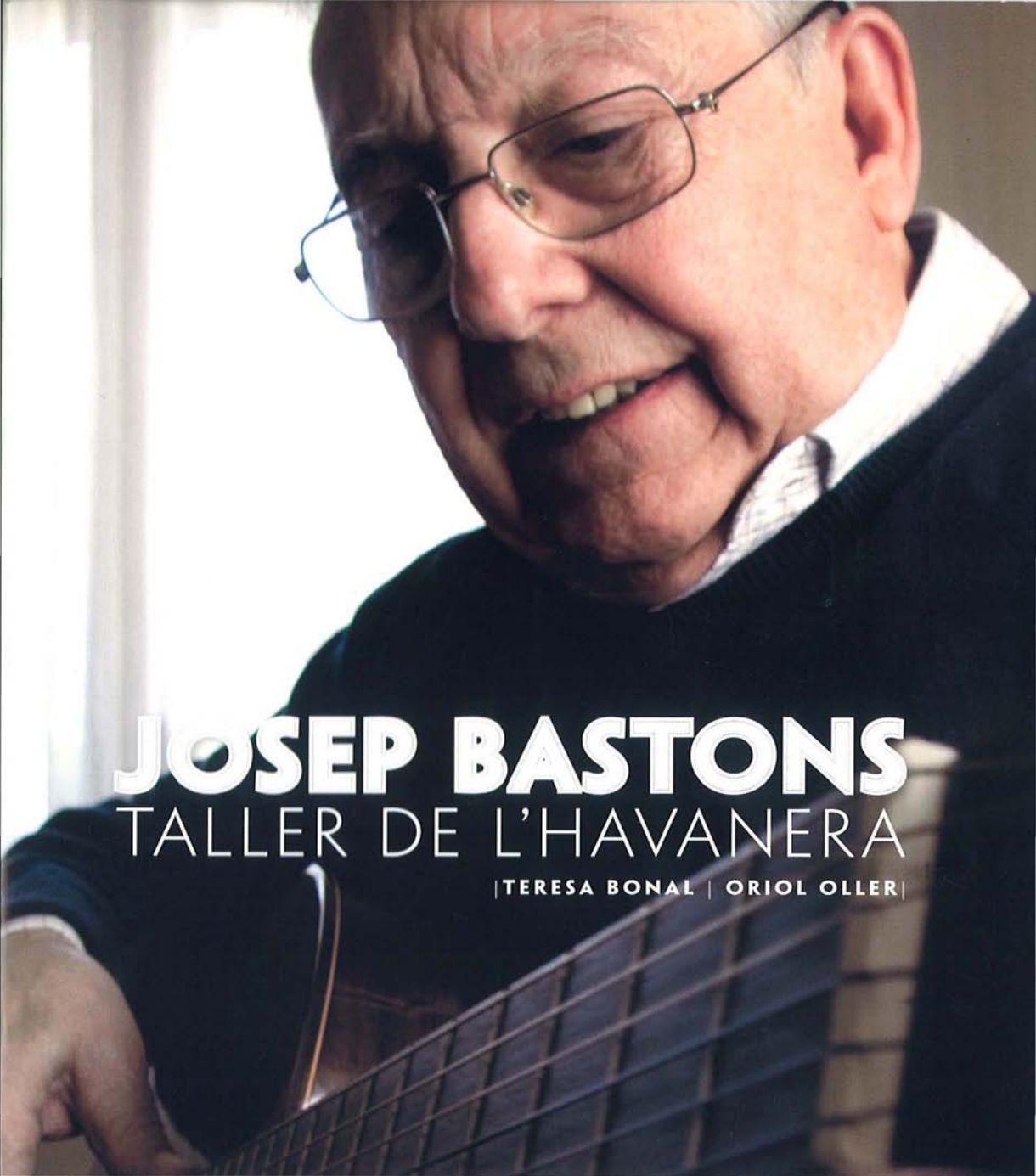

JOSEP BASTONS

TALLER DE L'HAVANERA

| TERESA BONAL | ORIOL OLLER |

Galeria

6 EUROS

DE PERSONATGES | 7

JOSEP BASTONS TALLER DE L'HAVANERA

© d'aquesta edició: **Revista de Palafrugell,
Ajuntament de Palafrugell**
© del text: **Teresa Bonal, Oriol Oller**
© de les fotografies: **Teresa Bonal, Helena
Bastons, Josep Bastons, Fundació Ernest
Morató, Paco Dalmau, Mariona Carreras,
Oriol Oller, Arxiu Municipal de Palafrugell**

Fotografia de portada: **Mariona Carreras**

Coordinació: **Ajuntament de Palafrugell.
Unitat de Publicacions, Revista de Palafrugell**
Correcció: **Paulí Martí**

Disseny i muntatge: **Josep Maria Farrarons**

Filmació i impressió: **Impremta Palafrugell**
Dipòsit legal: **GI-469-2011**

Abril de 2011

JOSEP BASTONS TALLER DE L'HAVANERA

COL·LECCIÓ: GALERIA DE PERSONATGES. NÚMERO 7

TERESA BONAL | ORIOL OLLER

TERESA BONAL (Palafrugell, 1959). Mestra i llicenciada en filologia hispànica per la Universitat Central de Barcelona. Ha col·laborat en diverses publicacions com ara *Revista de Palafrugell*, *Vèlit*, *Descobrir Catalunya* i *Gavarres*.

ORIOL OLLER (Palafrugell, 1979). Professor Superior de Música pel Conservatori del Liceu i Màster en Musicologia i Educació Musical per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha col·laborat en diverses revistes, com ara *Revista de Palafrugell*, *Revista Musical Catalana* i *Avenç*. És autor de *Música i festa a Palafrugell* (Ajuntament de Palafrugell, Diputació de Girona: 2010).

SUMARI

0. INTRODUCCIÓ	7
1. CAL BASTER	9
2. PRIMERS ACORDS	11
3. L'OFICI	14
4. LES ORQUESTRES	16
5. ELS CONJUNTS FRANCESOS	20
6. HAVANERES	21
6.1. LA PROFESSIONALITZACIÓ	24
6.2. LA MANERA DE CANTAR	26
DISCOGRAFIA	27
6.3. EL COMPOSITOR	30
COMPOSICIONS	31
6.4. LA DIFUSIÓ	32
7. EL FUTUR	33
8. PARTITURES	34
A CAU D'ORELLA	34
LLUNY DE MA TERRA	36
MARINER DE TERRA ENDINS	38
VULL TORNAR-TE A VEURE	40
FOLLIA	42
EL VELL VELER	44
9. ADDENDA	46

“*Al seu costat m'ha semblat aproximar-me, alguns dies privilegiats, a la fibra medul·lar de la música, amb un fugaç i intens plaer llargament perseguit. Faria més bonic dir que hi he arribat a través de Mozart, Wagner, Verdi o Mompou. També hi he arribat a través de Josep Bastons i sempre li ho he reconegut.*”

XAVIER FEBRÉS. 1998

Algunes persones tenen la virtut de ser al lloc indicat en el moment adequat. Poques vegades aquesta frase ha estat tan apropiada com en el cas que ens ocupa. Però la sort només la troba qui la busca. I, si algú l'ha buscada, es diu Bastons i de nom Josep.

Curiós de mena, tastaolletes, dinàmic vocacional: ha treballat incansablement per guanyar temps a la vida. Una vitalitat que l'ha portat amunt i avall, aquí i allà, arran i arreu. S'han de fer coses, que deia aquell. No coneix el descans i, si és amic de sofàs i butaques és només perquè els ha hagut de tapissar, no pas perquè hi hagi dormit gaire.

Ha estat valent per adaptar-se a les situacions i ha intentat de fer encaixar una part del seu perfil al que es necessitava en cada moment. La trajectòria musical l'ha portat a tocar infinitat d'instruments, tots d'intuïció, diria ell: la guitarra, el baix, la bateria, les *tumbadores* i, per descomptat, la veu. Tanmateix, no és prou inconscient per deixar-se endur per amors

fugaços. La seva curiositat és honesta, compromesa. De tots els instruments que ha tocat en trobaríem mètodes d'aprenentatge escampats per les lleixes del taller. És intuïtiu d'acció, però reflexiu en el tarannà.

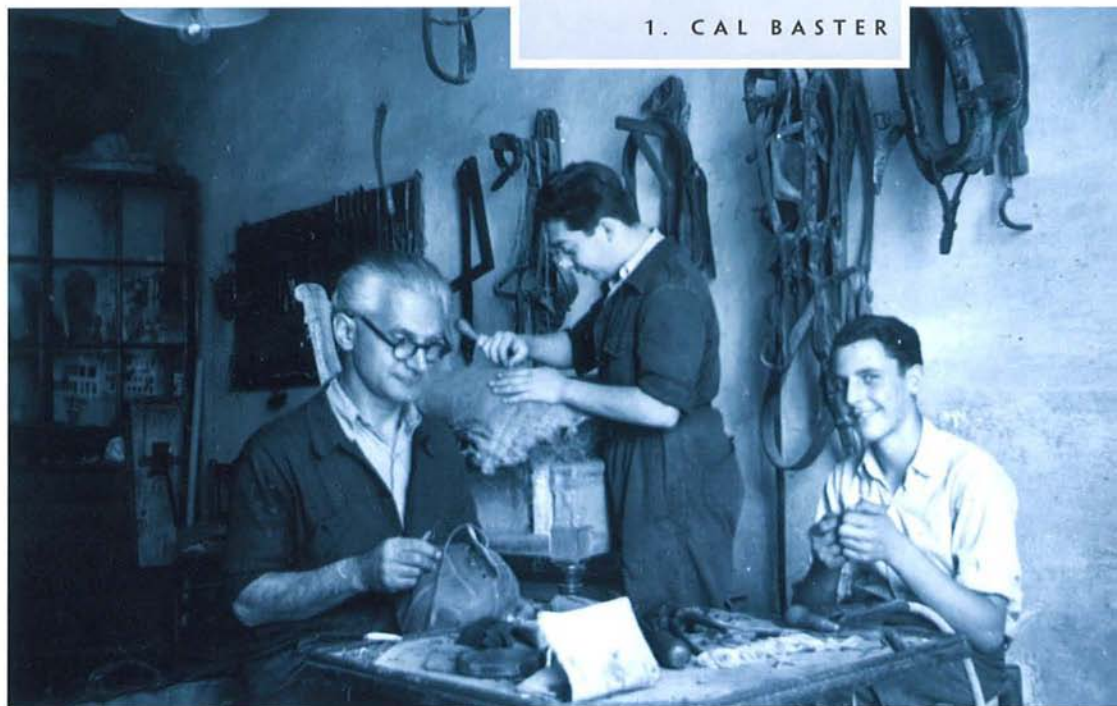
A més d'interpret i cantant, ha estat (i és) compositor, arranjador i representant. I no s'amaga de dir que ell mateix s'ha fet la publicitat de les seves cançons. Algú podria dir que és l'artista integral. Ell s'afanya a negar-ho. Ni tan sols es considera un artista. Amb un posat dubtosament seriós esgrimeix que li hauria agradat de dedicar-se professionalment a la música. Potser, mantenir el taller de tapisser, que li oferia un coixí a final de mes per anar menjant i pagant factures, li permetia, en el fons, de dedicar-se amb cos i ànima a la música, la seva passió. Mai no s'ha considerat un músic. Per això, davant de felicitacions i regals s'avergonyeix, li sembla massa per a ell. El que li interessava, el que li interessa és divertir-se, cantar, que el deixin fer. És per això que li agrada passar inadvertit. De fet, pot arribar a passar desapercebut fins al dia que es converteix en imprescindible.

És discret però no tímid perquè sinó no podria haver esdevingut un animal d'escenari. Necessita l'escena com els mariners la mar. Necessita tafanejar entre l'auditori per acabar-lo seduïnt amb una mirada somrient. Quan agafa la guitarra i es posa a cantar es fa el silenci. L'expectació és màxima. Ell sol omple un escenari. Es fa escoltar perquè té coses a dir. Perquè sap dir-les.

I és bon interlocutor perquè sap escoltar. Té les idees tan clares que no necessita imposar-les. És humil, amable, rialler, optimista. No té un no per ningú: sempre està disposat a col·laborar o ajudar a qui sigui. Encara avui, ja jubilat professionalment, continua posant música als poemes d'aquell o arranjant havaneres per a l'altre. Sempre en acció. Sempre amb projectes a la cartera.

Mirar endavant és la clau. Bastons va passar de baster a tapisser, va participar als concursos radiofònics quan eren moda, va cantar a les orquestres de ball quan aquestes començaren a necessitar vocalistes, es va especialitzar en cantar boleros i música llatina quan aquesta estava de moda, va fundar un grup d'havaneres precisament en el moment de néixer la Cantada de Calella i quan l'havanera necessitava compositors, allà el van trobar. Alguns diríem que està a l'avantguarda. Ell posa aigua al vi. I, tanmateix, posseeix una memòria de ferro: recorda lletres, noms, llocs... amb precisió de cirurgia. Però no la utilitza per reviure el passat, ans el contrari, sempre pensa què farà demà. A veure quina una en cantarem.

1. CAL BASTER

Josep Bastons i Fàbrega va néixer a Palafrugell, al carrer de la Caritat, el 27 de juny de 1927, fill de Lluís Bastons Forgas i Carme Fàbrega Bach. La família paterna, oriünda d'Olot, eren basters i tenien botiga al carrer Estret on feien, adobaven i venien corretges, brides, collars i altres arreus i guarniments per als animals de bast, especialment per als cavalls. Els Fàbrega venien de Banyoles i s'havien instal·lat a Torrení quan el seu avi matern, que era teixidor, va entrar d'encarregat a can Girbal on confeccionaven a màquina les saques destinades a la indústria del suro.

En morir l'avi Bastons, el pare, que havia continuat amb l'ofici familiar a Salt, es va fer càrrec del negoci i es va traslladar amb tota la família a la casa del carrer Estret. El taller del baster era un punt de reunió ineludible per motius ben evidents, primer perquè juntament amb el de les modistes de can Filosa tancaven el carrer principal que portava al centre del poble –no va ser fins l'any 1954 que es va obrir el tram superior del carrer Torres Jonama–. Tothom que anava o venia de la *Sarfa* –l'estació d'autobusos– i del Carrilet –el tren petit–, havia de passar-hi per davant en enfilant el carrer Estret i, com que el seu pare era molt sociable i només que veia passar algú ja el cridava, sempre era ple. A més a més, tothora era obert i a l'hivern s'hi estava calent. Josep Bastons diu que «allò era a can *Noches*», en el sentit que s'hi organitzaven moltes tertúlies. Recorda que hi desfilava es Carrau, el Tet, que s'autoanomenava «*el último varón sobre la tierra*»; en Joan Gitano, esquilador d'ofici i una mica bohemí, amb unes filles molt netes que sempre duïen els vestits impecables; el Salat, un drapaire que feia versos i que quan anava una mica gat cantava: «Violeta que has

JOSEP BASTONS A L'EDAT DE 16 ANYS FEINEJANT AL TALLER DE BASTER AMB EL SEU PARE LLUÍS BASTONS I UN APRENTENT QUE TAMBÉ ERA MÚSIC. JOAN BUSQUETS «PELA». COL·LECCIO TERESA BONAL.

01

01: LA TAPONERA EN UN
 APTAT A LA BARRACA DELS
 LIRIS DE TAMARIU ALS
 ANYS CINQUANTA. HI
 DISTINGIM D'ESQUERRA
 A DRETA, A DALT: «NINO»,
 DELLONDER, CARLES
 MIR, «ES MATALASSER»,
 GUILLERMO VIDAL,
 DESCONEGUT, BLAS
 LLAVIA I EL SEU PARE
 «XICA», MORELL (PALETA),
 POINC, RESPLANDIS, JOAN
 POCH, AL MIG: CAMA
 (BABATERO), LLUIS BASTONS,
 MORAGAS, DESCONEGUT,
 DESCONEGUT, CARABUS,
 ENRIC PADROS, ROGLANS,
 A BAIX: DESCONEGUT, DES-
 CONEGUT, MASSONI, DES-
 CONEGUT, DESCONEGUT,
 COLON, JOAN ESPADA,
 DESCONEGUT, DESCO-
 NEGUT, ZAMORA, «TIA
 TARTO», DESCONEGUT,
 «TOLOH», DESCONEGUT,
 DESCONEGUT,
 COLLECCIO HELENA
 BASTONS

02: IMATGE DEL COR LA
 TAPONERA AMB EL SEU
 DIRECTOR, FREDERIC SIBES.
 ES VEU A DRETA D'UNA CAN-
 TADA DE CARAMELLES
 DELS ANYS CINQUANTA.
 LLUIS BASTONS ES EL
 SEU COMENÇANT PER
 D'ESQUERRA.
 COLLECCIO HELENA
 BASTONS

nascut en mig d'eixa torrentada, ets la meua enamorada per fragància i per virtut»... i tants altres veïns singulars d'un Palafrugell que, en aquells temps, era un poble de vuit mil habitants on tothom es coneixia i no hi havia gaires distraccions.

D'altra banda, en Lluís Bastons cantava amb la Taponera, la coral més emblemàtica de la vila, i mentre en va ser el tresorer, sempre que hi havia reunió i eren pocs membres, per no encendre l'estufa de l'Escola d'Arts i Oficis on assajaven, s'aplegaven a cal baster i, com és de suposar, acabaven cantant. Aquest és l'altre motiu pel qual el local tenia tanta requesta. N'eren assidus en Zamora, en Vives de Palamós, en Frigola —que havia fet sarsuela d'aficionat— i molts altres components de la Taponera. Abans tothom cantava, tant a la feina com en els moments d'esbarjo. Hi havia un paleta, en Cabot, que presumia de fer un crit més agut que en Caruso i, quan li demanaven de demostrar-ho, feia un xeric i ja la tenien armada...

Aquest era l'ambient musical i procliu a la faràndula en què va créixer Josep Bastons, amb un desig clar des de ben petit: ser cantant. Sens dubte que la vocació li venia de família doncs, a banda del seu pare que, com hem dit, cantava a la coral, i de la seva germana Marta que ballava a les revistes que es muntaven al Casal Popular —el centre neuràlgic on convergien a la postguerra totes les iniciatives artístiques—, entre els nou germans del seu pare s'hi trobava l'Emili Bastons —en *Milio*— que era el cap dels barítons del Liceu i va gravar com a solista un *Rèquiem* amb l'Orfeó Català. Tenia una veu extraordinària que li va reportar molt bones crítiques però la natura el va fer tan baixet que no donava la talla, essent aquest un gran inconvenient per fer carrera. Es va casar amb una jove italiana que també cantava al cor del Liceu i la seva filla formava part de l'elenc d'una companyia de revista.

Una altra germana, la Neus, tenia una filla, la Marta Buscà, que també cantava en una orquestra suïssa i el fill del germà gran, en Benito Bastons, que també es deia Josep, feia de músic a la Línea a Gibraltar, activitat que va acabar compaginant amb la de director de la Swissair, la Companyia suïssa d'aviació, a Madrid.

02

2. PRIMERS ACORDS

Josep Bastons va començar els estudis a l'escola que els germans Maristes tenien al carrer de la Caritat, després va passar per «la Vila», l'escola pública Torres Jonama; can Peya, a l'Hortal, a continuació del xalet de can Barris, i el col·legi Mercantil hispano-francès del senyor Àngel López. El periple per tantes aules venia marcat pel trencament i la convulsió social que varen suposar els anys de la Guerra Civil. Del final del conflicte i, en especial de l'estada amb el senyor Àngel, en conserva un munt d'anècdotes que il·lustren la vida escolar dels pobles d'enguany: la guilla que algú va tancar dins d'un pupitre i que va capgirar tota la classe en intentar escapar-se; la pólvora que van deixar els milicians i que els nois més atrevits barrejaven amb el tabac del professor per gaudir dels espetecs que es produïen quan encenia les cigarretes; el record de la troballa d'un violí abandonat pels brigadistes quan fugien atemorits per l'arribada imminent dels nacionals —aquell violí que no va gosar d'agafar i l'endemà ja no hi era—, o la complaença de la seva mare davant les bones maneres dels dos internacionals suecs allotjats a casa seva, un dels quals patia de singlot crònic. Reconeix, però, que amb qui va aprendre de números va ser amb un director del Banc Exterior, que era madrileny, i que a les seves classes de repàs li va ensenyar tot el que sabia de càlcul i comptabilitat.

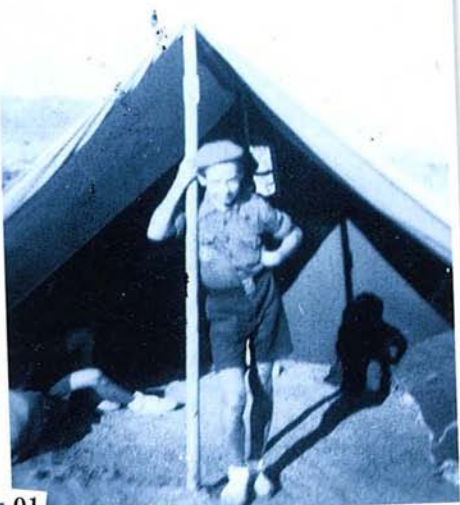
IMATGE DELS ALUMNES
DELS GERMANOS MARISTES,
ELS «HERMANOS» DEL
CARRER DE LA CARITAT,
ALS ANYS TRENTA. JOSEP
BASTONS ES, D'ESQUERRA
A DRETA, EL SEGON DE LA
SEGONA FILA.
COL·LECCIÓ HELENA
BASTONS.

01: DURANT LA POSTGUERRA, L'ÚNICA OPCIÓ D'OCI QUE TENIA EL JOVENT ERA PARTICIPAR A LES ACTIVITATS ORGANITZADES PER LA FALANGE. EN AQUEST CAS ERA UN CAMPAMENT A LA PLATJA DE SANT ROC A CALELLA. LA FOTOGRAFIA ESTÀ DATADA EL 22 D'AGOST DEL 1942. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. **02:** IMATGE DEL CONJUNT ARMONIAS DE JUVENTUD A PRINCIPIS DELS ANYS QUARANTA. ÉS MOLT PROBLE QUE EL NOM SORGÍS DE LA PEL·LÍCULA AMERICANA QUE AQUELLS ANYS ESTAVA DE MODA, EL TÍTOL ORIGINAL DE LA QUAL ES *STRIKE UP THE BAND* (1940), DE BUSBY BERKELEY, PROTAGONITZADA PER MICKEY ROONEY I JUDY GARLAND, HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: JOAN POCH, LLUÍS MALLART, BERNAT CAUSSA, MANEL JANO I JOSEP BASTONS. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. **03:** EL CONJUNT ARMONIAS DE JUVENTUD A L'ESTUDI DEL FOTOGRAF JOSEP GRANÉS A PRINCIPIS DELS ANYS QUARANTA.

Abans de fer els quinze anys ja s'havia estrenat cantant al Casal Popular. Tots els diumenges a la tarda, el jovent anava a doctrina a la parròquia i, a canvi, obtenien una entrada per assistir al cinema, al teatre o per anar a jugar a futbol amb Acció Catòlica. De fet no hi havia altra distracció i, com que el futbol no li interessava, es va decantar pel teatre només per l'oportunitat que li brindava de cantar a l'escenari. La primera vegada va interpretar la «Cançó del príncep» de *Blancaneus*, en una obra representada únicament per dones. El teatre, llavors el feien homes sols o dones soles. El príncep era la Pepita Planas, la filla del mestre Planas, la Maria Cervera feia de Blancaneus i

els set nans eren noiets que gairebé no actuaven. Ell cantava darrere del taló: *«No sé lo que me embriaga desde que yo te vi...»*.

A Josep Bastons li hauria agradat de ser un músic de debò, i als setze anys va anar a estudiar solfa amb el mestre Sirés per tal d'entendre les partitures i saber-les tocar. Sabia que podia fer una cançó xiulant però per poder-la escriure li calien coneixements musicals de manera que, un cop per setmana, assistia amb tres o quatre alumnes més a les classes que Frederic Sirés impartia a casa seva, quan plegava del despatx on treballava d'escrivent, a la fàbrica de suro Esteva i Messer. Hi va durar poc, ja que al cap d'un any i mig ho va dei-

01

02

xa avorrit de sentir els peròs que hi posava la seva mare quan li demanava les sis pessetes mensuals que li costaven les classes. Va acabar assumint que per portar endavant el negoci familiar, tal i com rondinava la Carmeta, el solfeig no li serviria de res.

Malgrat la brevetat de la formació, amb el mestre Sirés es va consolidar una gran amistat que el va portar a ser partícip de tots els seus projectes, primer al Casal i més tard al Centre Fraternal, al Cercle Mercantil, etc. Cada vegada que componia una cançó, li feia aprendre a en Bastons per sentir com sonava. Quan havia d'assajar al piano les cançons de les revistes que preparava en Manel Bisbe, també les ensenyava primer a en Bastons i així s'estalviava els preliminars.

L'imperatiu laboral no el va fer desistir en el seu afany i, quan va emmalaltir de la pleura, va aprofitar el temps del forçat repòs per aprendre a tocar la guitarra que li havien regalat, comptant només amb l'ajuda d'un mètode. Val a dir que ja s'hi havia iniciat una mica amb en Joan Poch que, a més de deixar-li la seva guitarra, li ensenyava a col·locar els dits per fer els acords. Amb ell, en Lluís Mallart, en Manel Janó, en Bernat Causa i en Tomàs Cervera tenien un grup que es deia Armonías de Juventud. D'aquesta època daten les primeres composicions: la sintonia amb què el grup iniciava les seves actuacions i «Hawai» —amb lletra del mateix Poch—, que de seguida el grup de dones va incorporar com a obertura dels seus recitals d'havaneres clàssiques al Casal.

Poc després va formar un nou grup amb Manel Iglesias, Joan Espada i Gabriel Castelló que es deia Hula (per la manera com pronunciaven aquesta salutació). Anaven a fer serenates nocturnes a les cases de les noies i els serenos els acompanyaven fent callar la gent que trobaven pel carrer, de tant com els agradava de sentir-los cantar. També van actuar a la cloenda d'algunes festes i en inauguracions com la del restaurant Bahía de Sant Feliu de Guíxols. En aquestes ocasions demanaven les americanes als músics de la Principal de Palafrugell, afegien l'escut del conjunt a la butxaca i ja tenien vestuari. Cantaven cançons del Trío Calaveras, de l'Acebes i d'altres mexicanes que eren molt conegudes perquè sonaven a les pel·lícules del moment.

HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: JOAN POCH, BERNAT CAUSSA, TOMÀS CERVERA, MANEL JANÓ, LLUÍS MALLART I JOSEP BASTONS. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. 04: CONJUNTO HULA EN UNA ACTUACIÓ AL TEATRE (PALS?) A FINALS DELS ANYS QUARANTA. HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: GABRIEL CASTELLÓ, MANEL IGLESIAS, JOSEP BASTONS I JOAN ESPADA. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. 05: ACTUACIÓ DEL CONJUNTO HULA AMB MOTIU DE LA INAUGURACIÓ DEL RESTAURANT BAHÍA DE SANT FELIU DE GUÍXOLS A FINALS DELS ANYS QUARANTA. EN AQUELLA OCASIÓ PORTAVEN LES AMERICANES QUE ELS HAVIA CEDIT L'ORQUESTRA PRINCIPAL DE PALAFRUGELL, A LES QUALS HAVIEN AFEGIT UNA MENA D'ESCUT IDENTIFICATIU PROPI. HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: GABRIEL CASTELLÓ, MANEL IGLESIAS, JOSEP BASTONS I JOAN ESPADA. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS.

04

05

3. L'OFICI

01

01: AMB L'UNA CORLA
D'AMICS MUDATS PER LA
FESTA MAJOR, PROBABLE-
MENT DAVANT DE L'ESPORT
BAR, AL CARRER CAVALERS.
FOTO: SORIANO BARCELONA
COL·LECCIÓ HELENA
BASTONS

Als 18 anys va anar a Barcelona a aprendre l'ofici de tapisser a la casa Grau Hermanos que treballava per a la Diputació, l'Espanya Industrial, el Liceu i la família Ventosa, entre molts altres. Els Ventosa estiuejaven a Aiguablava (Begur) i van ser els qui el van recomanar, donat que els seus pares s'encarregaven del manteniment dels matalassos de llana de la seva finca. La senyora Ventosa, conscient dels canvis que s'estaven produint en l'àmbit del mobiliari —havia vist en un viatge a Amèrica com s'imposava un nou tipus de matalàs que no calia refer cada temporada— i de les necessitats que se'n derivaven, els va aconsellar d'obrir-se camí en l'art de la tapisseria. Des d'un punt de vista pràctic, a ella li suposava un gran avantatge disposar d'aquest servei a la zona deixant de dependre dels professionals de Barcelona.

Josep Bastons va estar-hi cap a tres anys d'aprenent i, tan bon punt va tornar, ja li van proposar d'ocupar-se de la tapisseria de la residència que els Ventosa tenien a Ses Falu-

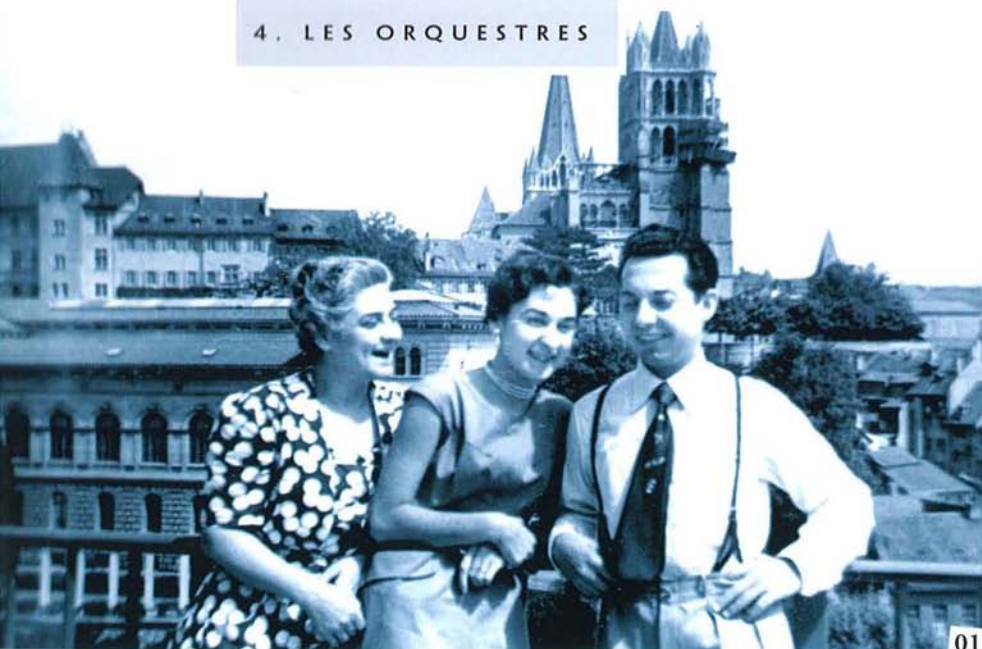
gues, per la qual cosa es van oferir de gestionar-li també l'exempció de fer el servei militar gràcies als poderosos contactes amb què comptaven entre les altes esferes.

De feina no n'hi va faltar mai, ja que amb el boom turístic van ser molts els barcelonins i estrangers que van adquirir propietats a la costa i van esdevenir clients de can Bastons. I és palès que amb els anys i l'experiència va excel·lir en l'ofici, guanyant-se una molt bona fama de tapisser. Instal·lat de nou a Palafrugell, va recuperar els hàbits d'abans i va decidir de provar sort als concursos de cantants aficionats que organitzaven diverses emissores de ràdio com ara «Primer aplauso», «Lluvia de estrellas» o «Hacia la fama», conegut popularment com a «Buscando fama». Cantava boleros i no va guanyar mai perquè el primer premi

sempre se l'enduien els cantants andalusos, havent-se de conformar amb un digne segon o tercer lloc. Les eliminatòries es feien al Centre Fraternal davant del públic assistent, un cop per setmana, i les conduïa un locutor de Girona. Molts dels participants anaven a assajar a can Sirés, que els acompanyava el dia de l'actuació —amb grans treballs per seguir-los quan es tractava d'intèrprets dolents—. Els guanyadors passaven a la final competint amb els tres primers de les altres poblacions gironines.

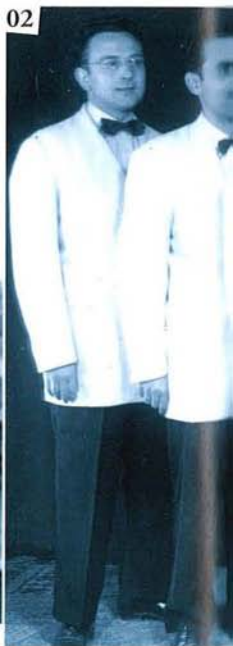
02: AL FRATERNAL, DIFRESSATS AMB UN COLLA D'AMICS PER CARNAVAL. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. **03:** ACTUACIÓ DE JOSEP BASTONS AL FRATERNAL AMB MOTIU D'UN DELS MOLTS CONCURSOS DE RÀDIO EN QUE HAVIA PARTICIPAT, PROBABLEMENT A FINALS DELS ANYS QUARANTA. AQUELLES TROBADES VAN SERVIR DE PLATAFORMES PER A FUTURS ARTISTES. UN CAS EMBLEMÀTIC ES EL DE VICTORIA DELS ÀNGELS, QUE EL 1940 I AMB NOMÉS 17 ANYS GUANYÀ EL CONCURS «LOS TRES COSACOS» DE RÀDIO BARCELONA. EL PREMI EN METÀL·LIC EN 1.000 PESSETES. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS.

4. LES ORQUESTRES

01: AMB LA SEVA COSINA
MÀRIA BUSCA (TAMBE
CANTANT D'ORQUESTRA)
EL LA SEVA DIA NEUS A
LAUSANA EL 1954, EN UN
DESPLAÇAMENT AMB
L'ORQUESTRA MARAVELLA.
BONA PART DELS ORCLES
PALERNS VIVEN EN CIUTATS
SUBSIDIÀRIE GENTAVEN
FREGORS DE RESTAURACIÓ.
COL·LECCIÓ HELENA
BASTONS. 02: IMATGE
D'ESTUDI DEL CONJUNT
TROPICANA (1955). HI
DISTINGIA DESQUERRA A
DRETA: JOAN PUJOL, LLOP
PALET, JALMI ESTEVE, JO-
SEP BASTONS, NARCIS BARE,
EMILI ROJALS I JOSEP
MÀRIA BOTELL. COL·LECCIÓ
HELENA BASTONS.

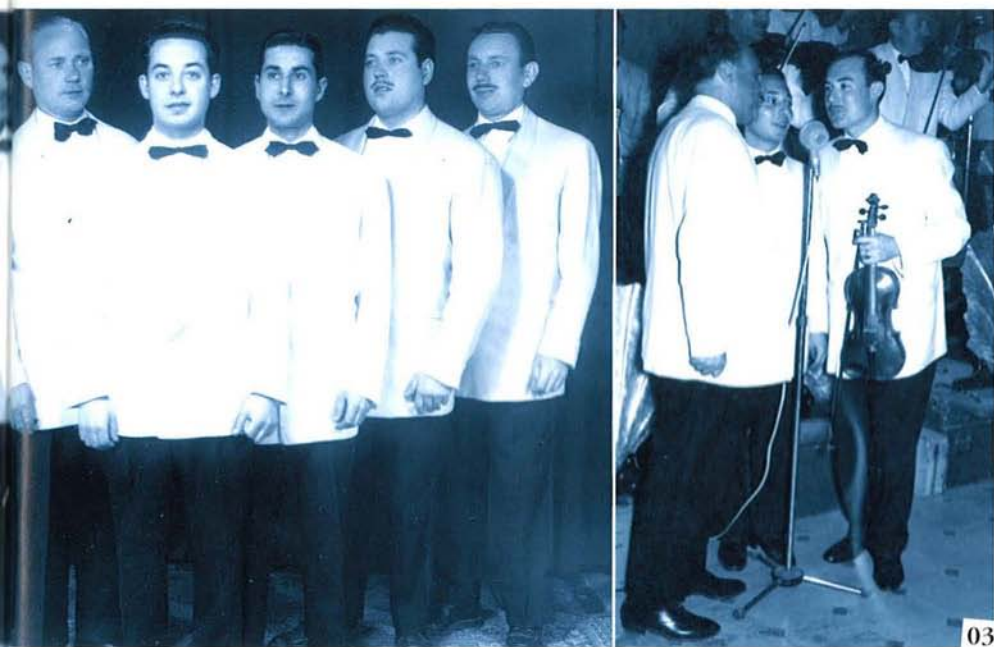
02

Els primers contactes amb el món de l'orquestra es produïren ben aviat perquè Frederic Sirés, que dirigia l'orquestra Primavera, convidava en Bastons a cantar amb ells quan els contractaven per fer un ball de quintos o de *modistilles*. La Primavera, com que es dedicava més a tocar sardanes, no tenia cantant, per aquest motiu recorria a en Bastons, que acceptava encantat de la vida.

També el cridaven de la Principal de Palafrugell quan els calia un substitut. Aleshores les orquestres no tenien vocalistes, sinó que cantaven tots els músics junts amb embuts de llauna mentre el pianista tocava cançons populars. Bàsicament es feien temes instrumentals i no cantats. Abans de la Guerra no hi havia micròfons. La primera vegada que Josep Bastons els va provar va ser a casa d'en Teodor Plaja, en *Doro sabater*, el representant de la Principal de Palafrugell. En té un viu record, així com dels elogis que li feren quan el van sentir entonar: «Canta el petirrojo en diciembre» (*I know why and so do you* de Glenn Miller), i diien: «Ostres aquest nano com canta!»

L'any 1954 li van proposar d'entrar com a cantant a l'orquestra Maravella. El titular, en Josep Ferrer, deixava la plaça vacant perquè havia guanyat unes oposicions a Olot i els músics convilatans de la formació van suggerir al director de fitxar-lo a ell. Això era una oportunitat que no hauria somniat mai. La majoria dels músics locals que volien tocar en una orquestra com la Maravella s'havien de carregar de paciència i començar un llarg periple que els portava per l'orquestra Primavera, primer, la Principal de Palafrugell, després i, finalment, a esperar la sort que faltés un músic bo en una orquestra més gran per poder-lo substituir. A ell, sense dedicar-s'hi de manera professional, li va venir rodat. No s'ho va pensar gens i es va presentar l'endemà a la prova amb tota

l'orquestra. De seguida li van oferir de quedar-s'hi. Sabia totes les cançons de moda (Machín, Sepúlveda i companyia) i cantar no li havia fet mai por, ni que fos enmig d'un pista de ball tot solet com el dia en què es va estrenar. Prèviament l'havien portat a cal sastre a fer-se una americana blanca i un llaç: això anava de debò!

Amb la Maravella corrien a pertot: València, Bilbao, França, Suïssa... perquè d'orquestres grosses quasi que no n'hi havia a tota Espanya, només se'n trobaven a Girona. Això s'explica pel fet que per muntar una cobla ja es necessitaven onze músics i les de Barcelona només es dedicaven a les sardanes, mentre que els altres conjunts es reservaven per les sales de festes.

A l'estiu es tocava cada dia i no parava per casa. Sortosament coincidia amb l'època de vacances al taller, i quan no era així tampoc no hi havia gaire problema perquè el seu pare encara era prou valent com per ocupar-se de la botiga. Havien de portar una maleta amb deu o dotze camises perquè feien moltes actuacions. Anaven tots iguals i conjuntats. Tenien el vestit de carrer, l'americana blanca, l'estampada i la brusa amb volants o mànigues bufades per quan feia calor i no es podia dur americana.

Abans a les festes majors es tocava més i només hi havia una orquestra. Ara ha canviat, se'n fan venir varies que arriben a la tarda i així no els cal pagar la pernoctació dels músics. La festa major començava amb un ofici en què l'orquestra hi tocava sense trompetes, només amb violins flautes i clarinets. Uns quants músics cantaven la «Missa Pontifical» de Perosi, la qual tenia notes tan altes que més d'un quedava escarcanyat abans de començar, sobretot si a la població en què es trobaven no hi havia coral. De fet n'hi solia haver a molts llocs, i també era un fet comú que els músics cantessin a les esglésies.

03. ACTUACIÓ VOCAL A TRIO A CARREC DELS MÚSICS DE L'ORQUESTRA COSTA BRAVA. HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: JOSEP MORELL, JOSEP BASTONS I JOSEP JOLL. PODEM IMAGINAR-LOS CANTANT UN BOLERO A TRES VEUS. FOTO CRUELLS, BANYOLES. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS.

Seguint amb el programa de festa major, en acabar la missa hi havia dues sardanes, el concert a la societat, el ball de tarda i, al vespre, un parell de sardanes més i el ball de nit que solia acabar a les quatre o les cinc de la matinada. Després encara havien de carregar el material i desmuntar la bastida, ja que es feien les grades amb les caixes on guardaven els instruments. Les festes majors tampoc no s'adaptaven com ara als caps de setmana, sinó que es feien el dia que tocava, el d'abans i el de després, segons el que marcava el calendari. I com que ningú no tenia cotxe ni moto, viatjaven en tren o en un autocar llogat que els hi portava i, al cap de tres dies, tornava a buscar-los, fins i tot quan es desplaçaven al poble del costat. Els músics feien nit a l'hostal i als poblets que no en tenien, en cases particulars. Per als restaurants tenir els músics a menjar era un quèstió de prestigi i un bon reclam. La resta de l'any també es treballava força perquè moltes societats els llogaven per tocar al ball. Al Fraternal, per exemple, n'hi havia cada diumenge com a la majoria dels pobles; de fet, era l'única distracció del jovent. Pel Corpus també hi havia balls a la nit i les dones estrenaven vestit i per Pasqua, per Sant Josep, la Puríssima... només s'aturava per la Quaresma perquè era «pecat». Llavors les orquestres aprofitaven per assajar el repertori de la temporada següent.

Com a instrumentista, amb l'orquestra Maravella, Josep Bastons va començar a tocar la bateria quan el percussionista oficial va haver d'anar a fer el servei militar. També tocava la guitarra, i la que apareix als programes publicitaris va fer història. Per donar un toc de modernitat li van suggerir que es comprés una guitarra elèctrica, i així el conjunt lluiria més dalt l'escenari. El problema era que no n'hi havia pas per triar als aparadors, de manera que va anar a casa d'un luthier que feia violoncel·ls i li va demanar que n'hi fes una. Aquest li va deixar un catàleg d'orquestrats americanes perquè escollís la que li agradava més. El resultat va ser una guitarra grossa i panxuda, amb les eses d'un violí. La seva germana li va portar una pastilla de Suïssa, i va esdevenir el primer guitarrista elèctric de la zona. Quan van aparèixer al mercat uns models més petits la va

01: PROGRAMA D'UNA ACTUACIÓ DE LA COSTA BRAVA A PERPIGNAN (CA. 1960). COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. 02: PROGRAMA D'UNA ACTUACIÓ DE LA COSTA BRAVA A MARTORELL EL 1956. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS. 03: UNA DE LES PRIMERES GUITARRES ELÈCTRIQUES QUE HI VA HAVER A LA ZONA VA SER AQUESTA QUE JOSEP BASTONS VA FER CONSTRUIR PER ENCARREC AL LUTHIER EMILIET DE BARCELONA. HI COL·LOCARIN UNA PASTILLA FRAMUS PER A AMPLIFICAR LA QUE LA SEVA GERMANA LI HAVIA PORTAT DE SUÏSSA. FOTO ORIOL OLLER

CENTRO ESPAÑOL - SALA GOYA

A l'ocasion de la Foire de Perpignan :

SENSATIONNEL GALA DE DANSES ET CONCERTS

Samedi 3 Novembre à 21 heures
GRAND BAL JUSQU'A L'AUBE
 avec le concours, pour la 1re fois à Perpignan, de l'Orchestre International

Dimanche 4 Novembre à 16 h. et 21 h.
Grandes Séances de Bal

COSTA BRAVA ET SES 14 EXÉCUTANTS
 avec la direction de M. MAUNÉ

FLORENCE MAUNÉ
 Un vrai programme de choix dans la plus belle salle de la région

Dimanche 4 Novembre, de 11 à 13 h.
APERITIF-CONCERT - Sélection de Zarzuelas
 ENTRÉE LIBRE
 Tous et toutes à la «SALA GOYA»

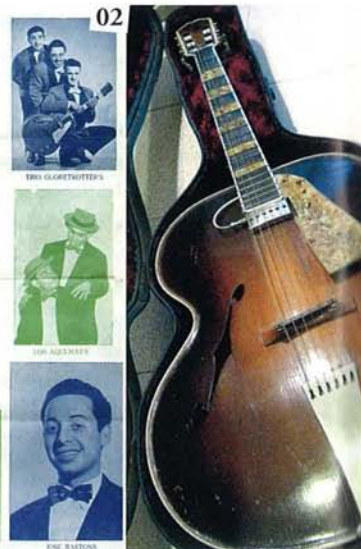
01

MOZOS DEL REEMPLAZO 1956
 Misa Cantada
 AUDICION DE SARDANAS
 Cobla - Orquesta Costa Brava

LLUVIA ESTELAR
 CONCIERTO DE ZARZUELAS
 CONCIERTO DE ZARZUELAS
 CONCIERTO DE ZARZUELAS

LUCIDO BAILE
 CONCIERTO DE ZARZUELAS
 CONCIERTO DE ZARZUELAS

02

voler canviar i es va vendre l'instrument amb el seu estoig per quinze mil pessetes (uns noranta euros actuals). Al cap d'un temps el comprador li va explicar que n'hi havien ofert vint vegades més perquè era una peça rara d'en Fleta, un *luthier* reconegut que en va fer quatre i porta de cap als col·leccionistes. Quan portava un any amb la Maravella, uns quants músics que eren de Palafrugell van decidir de fundar una nova orquestra i ell s'hi va afegir per tal d'estalviar-se la incomoditat de perdre tot un dia en el desplaçament en autobús a Caldes de Malavella, on tenien la seu.

Mentre esperaven que s'incorporessin els altres músics que faltaven, van improvisar el conjunt Tropicana (1955) amb en Pujol, en Palet, l'Esteve, en Paré, en Juanals, en Bofill i ell. El Tropicana va ser un dels primers conjunts que es va formar i, malgrat la novetat, va tenir més èxit del que s'esperaven. Per això els va saber greu haver de plegar. Amb tot, un any més tard, i segons el previst, van posar en marxa l'orquestra Costa Brava, de catorze músics, la presentació de la qual va tenir lloc el 23 de febrer de 1956, al teatre Victòria. En ambdues formacions, Josep Bastons cantava i tocava la bateria. El primer vocalista encara cantava amb uns micròfons de fabricació artesana que tenien amplificadors de 40 watts (ara són de tres o quatre mil). En penjaven tres o quatre davant del cantant i un altre davant de l'orquestra. Seria impensable de funcionar així avui en dia, no se sentiria res, però llavors bé que ho escoltava la gent: devia estar més atenta. Ell hi va estar vuit anys amb aquests amplificadors fets per un radiotècnic i va haver d'esperar a tocar a França, als seixanta, per trobar-ne d'estereofònics amb dos-cents watts de potència.

Als 35 anys, amb la sensació que com a músic ja havia aconseguit tot el que era possible, va deixar la Costa Brava per anar per feina i dedicar-se amb cos i ànima al taller de tapisser. L'any següent, el 30 de setembre de 1963, després de dotze anys de festeig, es va casar a l'església de Palafrugell amb Paquita Gil Camús i un any més tard va néixer la seva filla Helena.

04. AMB L'ORQUESTRA COSTA BRAVA I UNA BALLARINA DEL LICEU EN AQUELLA OCASIÓ, A LA RAQUETA DE TAMARIU, JOSEP BASTONS ACOMPANYA AMB LA GUITARRA L'ACTUACIÓ DE LA BALLARINA. ERA HABITUAL A L'EPOCA DELS NIGHT CLUB ALTERNAR L'ACTUACIÓ D'UNA ORQUESTRA AMB LA D'UNA ALTRA ATRACCIÓ: PODIEN SER CANTANTS O BALLARINES. LA IMATGE ES DE PRINCIPIS DELS ANYS SEIXANTA. FOTO CASANOVAS. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS.

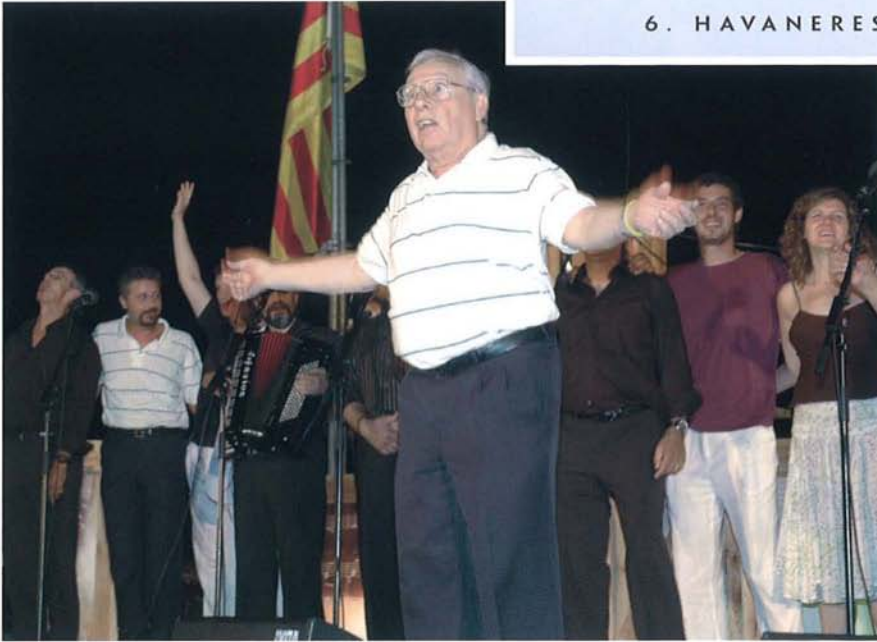
5. ELS CONJUNTS FRANCESOS

En deixar la Costa Brava, el mateix any 62, un amic li va comentar que una orquestra del sud de França necessitava temporalment un cantant espanyol perquè el titular havia tingut un accident. Allà acostumaven a tenir dos cantants, el francès que interpretava cançons de G. Becaude, Aznavour, etc., i l'espanyol que feia el «*typique*», és a dir, tango, bolero, pasdoble i txa-txa-txa. La nova aventura el va seduir i, com que només es tocava els caps de setmana i podia compaginar la feina de tapisser a Palafrugell amb la vida d'artista a Perpinyà, va anar a provar sort.

Es tractava de l'orquestra de Maurice Rigola que aplegava una colla de bons músics d'arreu. L'accidentat no va tornar, l'orquestra es va dividir i en Bastons va passar a la d'en Lou Torrent. L'etapa francesa va durar cap a deu anys (quatre amb en Rigola, quatre més amb en Lou Torrent i els dos darrers, amb la Wils) durant els quals va aprendre a tocar el baix elèctric i va perfeccionar el seu domini de la guitarra, sempre estudiant nous mètodes de manera autodidacta. De fet, els últims temps amb la Wils ja no assajaven, eren uns músics tan virtuoses i avesats a la improvisació que els avisaven quan aconseguien un contracte i punt, i sempre sonaven de primera! Va continuar-hi fins que van arribar els «*ye-yés*», que cantaven en anglès i els van prendre la feina. Progressivament els *dancings* van anar tancant i va començar a aparèixer el fenomen de les discoteques. Als professionals se'ls reservava l'acompanyament de primeres figures com ara l'Aznavour, en Mariano o en Trenet, i això significava que tan aviat havien de fer milers de quilòmetres com s'havien de quedar a casa perquè no els sortia res. Malgrat el plaer que li suposava de treballar amb músics tan excepcionals, les noves condicions no li compensaven l'esforç i es va quedar al poble on s'estaven forjant canvis interessants.

IMATGE DE JOSEP
BASTONS A PRINCIPIS
DELS ANYS SEDANTA AMB
L'ORQUESTRA DE MAURICE
RIGOLA. MALGRAT TENIR
ROMANETS I MEMBRES D'ALS
JOSEP BASTONS A LA VEU!
A FRANÇA ERA CONSIDERA-
RADA UNA ORQUESTRA
TÍPIC UN CONJUNT EN
AQUESTA OCASIÓ ACTUA-
VEN ALTREMANENT AMB L'OR-
QUESTRA HENRY TUBIERE.
TOTHOM QUE COMPARTEN
LES PANCARTES ON LES
POSSIBLES PARTITURES
UNIVERSAL PHOTO CANOE
PERPIGNAN COLLECTION
HITINA BASTONS

Aquell mateix any, el 1972, molts vespres es trobava amb en Manel Iglesias i la Maria Cervera, a la terrassa del bar Jazmín que ella regentava. Cantaven boleros i ranxeres i s'anaven consolidant com a trio, sense nom, actuant al final del concert de la Taponera o de les obres de teatre.

En Manel Iglesias baixava a berenar cada tarda a Calella, a ca la Raquel, on coincidia amb l'Ernest Morató, que un bon dia li va demanar de participar a la cantada d'havaneres. Van acceptar i, com era habitual, va ser en Manel qui va buscar un nom per a l'ocasió. Va escollir «Peix Fregit», inspirant-se en la popular dita local: «Palafrugell, peix fregit i juriols a la brasa», i amb aquest nom debutaren l'any 1974 a la VIII Cantada d'Havaneres de Calella, sense que servissin de res les protestes de la Maria Cervera que trobava que era una elecció barroera i poc elegant. En Manel considerava que, «total per un any», no calia trencar-s'hi les banyes. Anava errat, Josep Bastons hi ha actuat trenta-tres anys consecutius al capdavant del Peix Fregit i, juntament amb el Port Bo, han estat els dos grups fixos de la Cantada de Calella. Precisament quan en Bastons va començar, encara va coincidir quatre anys amb la formació del Port-bo antic: l'Ernest Morató, en Carles Mir i en Josep Xicoira.

D'havaneres en sabia unes quantes que havia sentit tota la vida a la Taponera o a en Mèlio Vicens, un altre dels cantaires assidus al taller d'en Bastons. Se'n cantaven a les tavernes alternant amb cançons humorístiques i picants —el trio *Abelardo Niño Hermoso*, a cal Patxei de Tamarit, i en Pepet Gilet, *es Blau*, a can Batlle de Calella— i, acompanyades d'un cremat, la beguda més barata, i quatre galetes, no van tardar gens a convertir-se en un sistema infal·lible per distreure els primers estiuejants que xalaven

DIRIGINT LA CANTADA
DE CALELLA DEL DIA 3 DE
JULIOL DEL 2005. FOTO
PACO DALMAU.

d'allò més. De fet, les havaneres de can Batlle van acabar fent escola, ja que durant molts anys s'hi reunien aficionats i cantaires de diversos grups, al bar, tots els dissabtes a la tarda, per cantar. Per a molts era una bona manera d'aprendre i d'intercanviar-se cançons, alhora que es divertien, i no cal dir que en Bastons es comptava entre els que hi assistien habitualment.

Per participar a les cantades els integrants del Peix Fregit assajaven les velles havaneres amb les veus i els solos, i cada any n'incorporaven unes quantes fins que va arribar un moment en què necessitaren renovar el repertori, sobretot quan el públic va començar a reclamar-ne en català. En Ricard Viladesau els feia quasi tots els arranjaments per a tres veus. Amb el músic calongí es coneixien de molt abans, perquè tenia casa al carrer de Pals i també freqüentava el taller d'en Bastons.

Com que als inicis s'estilava que a les cantades hi actuessin dos o tres grups, sovint es trobaven que volien cantar les mateixes havaneres i havien de renunciar a les més boniques perquè uns altres cantaires les havien escollit primer. Ja no n'hi havia prou amb les originals del llibre d'havaneres de Calella, ni amb les mexicanes, ni amb les que els seguidors els lliuraven a les cantades. Molta gent l'anava a trobar i li oferia peces o enregistraments de cançons interpretades pels vells cantaires. També a les sarsueles va trobar una mina —*Morucha*, *Marta* o *El lamento esclavo* són havaneres introduïdes per en Bastons, i alguns li havien arribat a preguntar si eren seves—, però no era suficient i va començar a compondre'n. La primera va ser *Lluny de ma terra*, el 1976, a partir d'un poema de mossèn Cinto Verdaguer que parla de Cuba, d'enyor, de mariners i barques, i que va tardar molt a veure la llum per evitar conflictes amb els organitzadors de la Cantada de Calella, els quals al principi eren tan puristes que no acceptaven ni havaneres noves ni en català.

Com a compositor ha musicat més d'una setantena de cançons. La majoria són molt conegudes perquè, a més del Peix Fregit, les canten molts altres grups. En Josep Bastons no es cansa de repetir que si ha compost cançons ha estat per poder-les cantar, mai per guardar-les en un calaix. La poetessa local Narcisa Oliver; el periodista Jaume

Pol Girbal; en Carles Casanovas, director del grup Port-bo, i especialment el menorquí Tòfol Mus, han estat els autors que l'han fornit de més lletres i algunes de les més entranyables de la seva producció.

Hi ha una anècdota que exemplifica amb gran sentit de l'humor la relació controvertida que de vegades estableix amb els seus «lletristes», als quals demana de practicar alguns canvis per imperatiu de la melodia o, simplement, pel seu criteri estètic. La Narcisa Oliver solia acceptar amb condescendència les peticions que li feia i s'apressava a refer el vers o les paraules que calia substituir. Quan Bastons va fer l'havanera *Tamarit*, va escollir només un passatge, el que feia referència a aquesta platja, d'un poema més llarg sobre un esquiol que sortia dels Liris i anava descrivint les platges per on passava. En veure-ho, la Narcisa Oliver li va dedicar un vers que, més o menys, venia a dir: «L'esquiol al llarg de l'any aprofitarà totes les pinyes i els pinyons per frotre'ls al cap d'en Bastons». Era una manera simpàtica de protestar per l'omissió de l'esquiol i la imposició del compositor.

Menció a part mereixen *El vell veler* i *Vela llatina*, amb lletra de l'Anna Brunet, amb qui va compartir la seva vida durant vint-i-sis anys, del 1984 fins a la mort d'ella, per malaltia, el 2010.

La necessitat d'ampliar repertori té molt a veure també amb el fet que, en pocs anys, van passar de tres o quatre cantades anuals, a setanta i vuitanta, quan els ajuntaments i molts particulars els contractaven perquè amenitzessin les seves festes. Això va provocar que la Maria Cervera i, poc després, en Manel Iglesias, deixessin el grup perquè el volum de cantades era incompatible amb les respectives feines diürnes. A la Maria la va substituir en Pere Savalls (1976), i més endavant hi va entrar en Pere Bahí en el lloc d'en Manel Iglesias (1980).

Uns anys més tard tornava a haver-hi canvis, en Jordi Tormo agafava el relleu de Pere Bahí (1987) i en plegar Pere Savalls (1990) s'incorporava en Josep Cruanyes fins al

TRES INSTANTANIES
D'UNA CANTADA A CAN
BATLLE A PRINCIPIS DELS
ANYS SETANTA. A UNA
DELLES HI DISTINGIM RI-
CARD BALLI. COL·LECCIÓ
HELENA BASTONS.

1999, quan en Pep Nadal va assumir la primera veu. Mentrestant Josep Bastons es mantenia a la direcció del grup fins al 2007, un vast període durant el qual les diverses formacions portaven l'havanera arreu de Catalunya, a Espanya, per Europa (París, Brussel·les, Berlín, Munic, Amsterdam, Anvers, Luxemburg), i fins i tot al Japó, el 1990, en una gira organitzada per la Generalitat de Catalunya.

Als 65 anys, es va jubilar de tapisser dedicant-se en exclusiva a la feina de músic i representant del Peix Fregit. El taller del baseter es va transformar en un estudi musical farcit de llibres d'havaneres, mètodes per aprendre a tocar instruments i muntanyes de lletres tot esperant la sort de formar part de la propera cançó. El telèfon no parava de sonar per concertar futures cantades, ni la guitarra, és clar. En Bastons estava més ocupat que mai, ara fent cançons, ara assajant, ara departint amb les visites.

L'any 2007, en complir els 80 anys, es retirava del grup Peix Fregit, perplex davant la tanda d'homenatges i reconeixements de què era objecte. Dos anys abans, en rebre el premi Peix Fregit per la seva trajectòria musical, ironitzava tot dient que trobava normal que li atorguessin després de tants anys de sentir en despenjar el telèfon: «És el Peix Fregit?».

6.1. LA PROFESSIONALITZACIÓ

L'«Havanera» és una de les marques comercials més importants que tenim a Palafrugell. Arran de la Cantada de Calella es va convertir en un gènere molt popular, admirat i tanmateix mitificat. Josep Bastons és un dels protagonistes més rellevants de l'havanera nascuda després de la Cantada. Si varen existir uns calellencs que van pujar l'havanera a l'escenari, Josep Bastons és un dels que l'ha passejat i mostrat arreu: va ser un dels primers que va professionalitzar el gènere. Es podria dir que Bastons va recollir el testimoni dels cantaires calellencs —d'ells va aprendre les antigues havaneres i possiblement una manera de fer—, però cal explicar-ho bé.

Quan va néixer la Cantada, la generació de cantaires calellencs, els que formaven el Port-bo i el seu entorn, tots d'avançada edat, es reunien a les tavernes per passar l'estona fent tertúlia amb els amics i cantar. Eren tots aficionats al cant i tenien molta facilitat per interpretar a veus. Intuïtivament i a l'instant eren capaços d'interpretar segones i terceres veus a una melodia. A més, eren coneixedors d'una gran quantitat de peces, la major part d'època passada, un repertori que cantaven sempre de memòria i sense l'ajuda de cap paper escrit, ni lletra ni música. Es reunien els dissabtes a la tarda a Can Batlle. A principis dels anys setanta, s'hi uniren una colla de cantaires més joves, entre els quals s'hi comptava Bastons, amb una sèrie de característiques que els diferenciaven clarament d'aquella generació. Eren bastant més joves. Tenien, en major o menor mesura, nocions de llenguatge musical. I, en la majoria dels casos, servaven

AMB EL PEIX FREGIT A
CALELLA (CA. 2004). HI
DISTINGIM, D'ESQUERRA
A DRETA: JORDI TORMO,
PEP NADAL I JOSEP
BASTONS. COL·LECCIÓ
JOSEP BASTONS.

la condició d'aficionats. No obstant, aquesta és una característica que el pas del temps ha pogut desmentir, atès que molts d'ells, malgrat compaginar el cant i una altra feina, actualment són considerats àmpliament com a professionals. És important d'explicar que en aquelles cantades pràcticament no hi havia públic: tothom cantava, tothom participava activament de la cantada. És per això que es col·locaven en forma de rotllana, i no uns de cares als altres.

Bastons i tota la colla de cantaires novells de Calella, agrupats en el Port-Bo i el Peix Fregit, donaren nova vida a l'havanera: ells foren els primers que es professionalitzaren. Al principi de programar-se cantades d'havaneres per a les festes majors, molts pobles no sabien a qui contractar. Bastons, que era conegut arreu pels seus anys com a cantant d'orquestra, era qui tothom anava a buscar quan necessitaven una cantada d'havaneres. Aquest fet va suposar que les primeres cantades anessin sempre a càrrec del Peix Fregit. El sol fet de pujar dalt l'escenari va canviar totalment la manera de cantar. Es van haver de revisar tots els aspectes d'una actuació per tal de fer-la comercialment atractiva. No hi havia lloc per a la improvisació. Malgrat que tots sabien cantar a veus, aquestes no podien interpretar-se de manera espontània tal com feien a la taverna. Calien uns arranjaments i un assaig previ. Per tant no és d'estranyar que, malgrat haver begut tots de la font dels «avis de Calella», ara tots aquells actors defensin que cal saber música per poder cantar (havaneres). Actualment, trobem molts cantaires amb estudis professionals i superiors de música.

Els grups d'havaneres començaren a actuar amb ànim de lucrar-se. Fins aleshores l'única compensació que rebien les colles de cantaires era el sopar previ a la cantada. Aquesta situació es repetia sovint. Bastons recorda que els cantaires de Tamaríu (*Abelardo Niño Hermoso*), per recaptar diners, establien una relació comercial a tres bandes un xic curiosa. Quan els estíuejants volien amenitzar algun àpat parlaven amb Pere Esteva «Patxei», el propietari del restaurant del mateix nom. Aquest, al seu torn, avisava els cantaires i els cedia una ampolla de conyac perquè la rifessin durant l'actuació. Els qui havien acordat la cantada col·laboraven amablement, fins al punt que en moltes ocasions cedien l'ampolla als cantaires encara que els hagués tocat. D'aquesta manera s'establia una relació simbiòtica a tres bandes a través de la qual tothom en sortia beneficiat. La Cantada de Calella, als inicis, no es cobrava, sinó que l'organització ofería un enregistrament (en cinta de casset) de l'actuació. Quan a Calella es va començar a cobrar per actuar, a altres llocs ja ho feien.

Tal com veiem, una cosa portava a l'altra, però tot el conjunt s'allunyava substancialment de la realitat dels cantaires calellencs seniors, una situació que no passava desapercebuda per cap dels dos col·lectius. Ernest Morató havia arribat a dir que el Peix Fregit no cantava havaneres, un fet que el podem entendre atès el canvi de paradigma. Fins i tot en una ocasió negà l'ajut (musical) a Manel Iglesias, tot esgrimint que utilitzaria el que li expliqués «amb finalitats comercials». El col·lectiu júnior va entrar amb embranzida i es va començar a gestar una nova manera de fer. Tant és així, que els promotors de la Cantada, Pericot, Alsius i el seu entorn, quan organitzaven sopars i trobades, cada cop tendien a convidar més els de la nova fornada que els «avis de Calella».

6.2. LA MANERA DE CANTAR

Els antics cantaires, tant els de Calella com els de Tamaríu, habitualment cantaven sense acompanyament musical harmònic. La lògica de les seves interpretacions, sobretot dels de Tamaríu, fugia de l'encasellament acadèmic, i en canvi gaudia de la riquesa pròpia de l'oralitat. Tanmateix és reveladora la postura dels antics cantaires del Port-bo. Quan creien que l'ocasió s'ho valia, es feien acompanyar per Frederic Sirés –el «Músic» en majúscules, l'entitat musical amb més bona reputació de la vila– ni més ni menys que amb l'harmònim, que no dubtaven ni un moment a pujar dalt de l'escenari. La presència de Sirés acompanyant amb l'harmònim, afegia densitat harmònica i una mica de pompositat al producte final. No està de menys recordar que la personalitat de Sirés –dòcil– era especialment indicada per acompanyar uns cantaires un xic *asilvertrats*, gens acostumats a subjectar-se a les maneres acadèmiques. És probable que Sirés oferís consells (musicals) al trio calellenc, però ho és menys que intentés canviar la seva manera de cantar. No ho hauria aconseguit.

Tal com ja hem dit més amunt, aquells cantaires tenien molta facilitat per cantar a tres veus, amb la melodia a la veu més aguda, la primera. Cantaven a dues veus i si la melodia ho permetia, una tercera veu més greu; si la melodia no ho permetia, la tercera veu feia una contestació, molt de moda a l'època, que tenia caràcter més rítmic que

FOTOGRAFIA PROMOCIONAL DEL PEIX FREGIT (CA. 2000). HI DISTINGIM, D'ESQUERRA A DRETA: JOSEP BASTONS, JORDI TORMO I JOSEP CRUANYÉS FUNDACIÓ ERNEST MORATÓ.

Grup

Peix Fregit

DISCOGRAFIA AMB EL PEIX FREGIT

HABANERAS (Bastons/Iglesias/ Savalls)	(1978) (Bastons/ Iglesias/Savalls)	ROSA DELS VENTS (1992) (Bastons/ Cruanyes/Tormo)	Cruanyes/Tormo)	el Grup «Port-Bo» (2004) (Bastons/Nadal/ Tormo)
HABANERAS TRADICIONALES	HABANERAS (1985) (Bastons/ Savalls/Bahí)	RABALLA (1994) (Bastons/ Cruanyes/Tormo)	VELA LLATINA (2000) (Bastons/Nadal/ Tormo)	SALABROR (2005) (Bastons/Nadal/ Tormo)
CALELLA (Bastons/ Iglesias/Savalls)	MARE SI FOS	PEIX FREGIT '25	SIRENES (2002) (Bastons/Nadal/ Tormo)	CAP A TU (2007) (Bastons/Nadal/ Tormo)
HABANERES I CANÇONS DE L'EMPORDÀ	MARINER (1989) (Bastons/ Cruanyes/Tormo)	ANYS (1997) (Bastons/ Cruanyes/Tormo)	SARDANES A LA TAVERNA (amb	

melòdic, a l'espai entre frases que deixaven les veus primera i segona. Generalment, la tercera veu feia la funció de baix harmònic. Sovint, es reservaven espais d'intervenció a solo per al lluïment personal. Tenien facilitat, gràcia i una tècnica molt ben desenvolupada que, segons Bastons, ara s'està perdent, si no està del tot perduda. La manera de cantar d'aquella gent de Calella, igual que la dels de Tamariu, estava feta per no ser acompanyada instrumentalment. Amb una sola excepció: els cops que es donaven amb la mà a la taula. Bastons ho escenifica fent repicar els dits, successivament, des del xic fins a l'índex, bo i acabant a un cop sec dels nusos (amb el puny tancat). A Calella, la guitarra va començar a popularitzar-se arran de la presència de Bastons, Càstor Pérez i Txiqui Ramon. Amb la presència de l'acompanyament instrumental, l'harmònim i sobretot la guitarra, la lògica de les interpretacions va evolucionar cap a una estètica nova. Es va tendir a la mesura acadèmica i es varen intentar polir els girs melòdics i rítmics tan propis en una música oral. Bastons recorda les dificultats que tenia per acompanyar a la guitarra els cantaires calellencs. I afegeix que Sirés seguia literalment la lògica rítmica d'aquests, sense intentar imposar una mesura estàndard (el que seria el compàs de 2x4). És precisament Bastons i l'entorn novell de Calella els qui representen el pas cap a la nova estètica.

QUADERN D'HAVANERES

Els cantaires de Calella destacaven per la qualitat de la seva veu, una veu més forta, timbrada i amb més projecció que actualment, potser com els locutors radiofònics de la postguerra. No està de més recordar que aquells cantaires no havien utilitzat mai un micròfon. Estèticament, l'amalgama sonora tendia a l'heterofonia, on cada veu buscava el seu espai de singularitat en el

conjunt. En aquesta línia, Bastons recorda la veu de tenor de Pepet Gilet i les filigranes que realitzava Josep Xicoira «*Pitu Rompus*», fent «picaclaves», específica. Un fet que contrastava radicalment amb l'estètica homofònica (3 veus ajustades sense espai per al virtuosisme individual) que proposaven Bastons i els seus col·legues. Precisament Bastons assevera que a ell li agradaven especialment els cantaires de Tamariu, ja que *Abelardo Niño Hermoso* cantaven molt més ajustats –i afinats– i tenien les veus més equilibrades que els vells cantaires del Port-Bo. Bastons reconeix que amb el Peix Fregit la interpretació era més afinada, més

«QUADERN D'HAVANERES»
RECULL DE CANÇONS A
CARREC DE JOSEP BASTONS,
AMB LES PARTITURES DE
RICARD VILADESAL. TEXT
DE LLUÍS RACIONERO I
IL·LUSTRACIONS DE JOSEP
MARTINELL FIGUERES. DASA
EDICIONS (1983).

ajustada. El criteri estètic que s'imposava tendia a la verticalitat homofònica i s'allunyava de les veus extraordinàries com la de Josep Xicoira «*Pitu Rompus*».

Als inicis del Peix Fregit, Bastons es va trobar amb la singularitat de comptar amb una veu femenina en el grup. No va ser una circumstància buscada —tots tres, Bastons, Iglesias i Cervera, ja tenien un grup format quan van decidir cantar havaneres— ni representava cap entrebanc per a ells, tot i filtrar-se en un col·lectiu exclusivament masculí. Més enllà de les veus externes que s'hi mostraven contràries, els integrants del Peix Fregit van haver d'adaptar-se a la circumstància de cantar en un grup de veus mixtes, un fet que, inevitablement, condicionava el grup i que Bastons no només n'era plenament conscient sinó que sabia què calia fer perquè la qualitat del grup no fos menor que la dels grups de veus iguals. Perquè la veu femenina, tímbricament, i potser això és degut a un fet merament cultural que no objectivable, destaca per sobre de les veus d'home. I això passa malgrat que la tessitura de la veu sigui semblant, i a vegades inferior i tot, a la d'una veu de tenor masculina. No és veritat que la veu femenina sempre tingui un registre destacablement més agut que la masculina. Sovint amb prou feines té una tessitura d'una tercera o quarta superior a la masculina. És a dir, que en incorporar una veu femenina a un grup de veus masculines ens podem trobar amb dos casos: que es tracti d'una soprano i que la seva veu sigui, realment, almenys una octava superior a la veu de tenor; o bé que sigui una veu de mezzosoprano o tal vegada contralt i la seva veu, tissituralment, tingui la mateixa alçada que la veu de tenor o baríton.

En el primer dels casos, es produeix una distància notable amb la veu de tenor; a més, el timbre resulta especialment punxant atès el context. Ambdues coses no són estèticament ben vistes en el —diguem-ho així— «món de l'havanera». En el segon dels casos fa que, tal com indica Bastons, sovint les peces s'hagin de baixar de tonalitat per tal que la veu femenina pugui fer la melodia. Amb aquesta modificació, la segona veu i sobretot la tercera, el baix, es veuen clarament perjudicades, fins al punt que és del tot inviable cantar a tres veus gran part del repertori. Bastons va solucionar aquesta problemàtica realitzant ell mateix la segona veu per sobre de la veu femenina, en un model que segons Bastons és semblant al dels tríos mexicans (per exemple el Trio Calaveras), però que trobem l'exemple més proper en els cants polifònics de tradició oral del nostre país i d'arreu de la Mediterrània. Traient ferro a l'assumpte, Bastons diu que si no s'arribava per baix es feia per dalt. Un altra solució seria formar un grup exclusivament amb veus femenines. En resum, els arranjaments vocals d'aquell Peix Fregit inicial utilitzava dos models bàsics, d'agut a greu: 1ª veu, 2ª veu, 3ª veu (contestacions); o bé, 2ª veu, 1ª veu, 3ª veu.

El Peix Fregit d'aquella època va suposar un trencament estètic, no sols per la presència femenina, sinó per la recerca d'uns altres ideals sonors, que discrepaven amb la lògica dels vells cantaires de Calella. Més endavant, amb l'arribada del trio masculí, una proposta «més seriosa», segons Viladesau, es va acabar d'afiançar en un nou estil, fins a esdevenir un referent. Ara, com fa quaranta anys, hi ha una pràctica vigent i noves generacions que piquen a la porta. El temps dirà.

6.3. EL COMPOSITOR

Josep Bastons és un dels compositors més prolífics. Compon perquè li agrada i, segons ell, no ho fa per fer content el públic: el seu millor crític és ell mateix. Tot i així, és un dels autors més populars. Arribats a aquest punt ens preguntem com és el procés de posar música a una lletra a les mans de Josep Bastons. El més important, per a ell, és trobar una bona lletra i, si filem prim, direm un bon poema. Bastons assevera que la lletra l'han de fer els poetes i ell ha posat música a poemes de molts autors diferents. És essencial que tingui una bona estructura mètrica i que l'accentuació recaigui en el mateix punt de cada vers. Insisteix en l'últim punt: no posa música a textos que tinguin un nombre de versos diferents a cada estrofa; o un nombre de síl·labes diferents a cada vers. Això és important perquè la seva manera de treballar parteix de la base «síl·laba per nota» i de l'adequació «síl·laba fort-temps fort», combinat amb l'idea general de pregunta-resposta. En aquest punt divergeix clarament amb l'estètica dels grups musicals que actualment estan de moda (Els Amics de les Arts, Manel), molt avesats a utilitzar una lògica bastant melismàtica —que recorda vagament les salmòdies dels cants litúrgics—; la recerca constant que les síl·labes fortes no coincideixin amb els temps forts; i una rítmica expressament forçada. L'interès de Bastons per trobar una bona música per a un bon text fa que, en moltes ocasions, hagi fet canviar a l'autor una paraula o frase per tal d'adequar el text a la seva idea inicial. I és que, segons ell mateix, amb un bon text és fàcil que sorgeixi una bona frase musical. El text mateix conté una rítmica i una sonoritat que el compositor ha de saber trobar i explotar.

En l'apartat melòdic, Bastons no s'amaga de dir que intenta fer melodies que no sobrepassin l'àmbit d'octava i que siguin còmodes a la seva tessitura. Sempre adapta les peces a tonalitats amb poques alteracions (tres o quatre com a màxim). És amant de la senzillesa i poc amic de les relacions forçades. Potser aquesta és la clau per ser tant popular. Paral·lelament Bastons afirma que ell parteix amb un avantatge respecte a altres compositors, i és el fet de ser-ne intèrpret. Ell pot fer sentir les seves composicions. És més, no s'amaga de dir-nos que aprofita qualsevol ocasió per interpretar alguna composició seva —si pot ser, l'última que ha fet—. Estèticament prefereix l'havanera mexicana a la cubana, perquè la primera té frases que tendeixen al bolero. En boca seva diu que les havaneres cubanes són més clàssiques, en canvi les mexicanes són més «calentes». No obstant, Josep Bastons, un gran cantant d'havaneres i de boleros, assegura mig somrient que ell no sap mai si fa una havanera o un bolero. De fet, assegura que les frases són de bolero però el ritme és d'havanera.

Un altre element que destaca Bastons és l'arranjament. Al Peix Fregit va comptar sempre amb els consells, la musicalitat i bona ploma de Ricard Viladesau: ell és l'autor de la majoria d'arranjaments del repertori del grup. Segons Bastons, Viladesau, que s'oferia ell mateix a fer-li els arranjaments, era capaç de fer-ne un amb cinc minuts. Un bon arranjament de veus fa créixer la qualitat d'una havanera. Cada grup s'hauria d'adequar l'arranjament segons les característiques de les seves veus.

Bastons és autocrític i reconeix que el seu major censor és ell mateix. Si no li agrada una melodia que ha fet no la posa en pràctica. El seu major temor: la vulgaritat.

NÚMERO	ANY	TÍTOL	AUTOR LLETRA
1	1976	LLUNY DE MA TERRA	JACINT VERDAGUER
2	1977	MARINER DE TERRA ENDINS	NARCISA OLIVER
3	1977	RECORDS	NARCISA OLIVER
4	1977	EL PENSAMENT	NARCISA OLIVER
5	1977	EL CREMAT	"JOSEP MARTÍ I CLARA 'BEPES'"
6	1977	CONFIANÇA	AVI QUIMET
7	1977	NEGRO ABELARDO	JALIME POL I GIRBAL
8	1981	L'AVI MELIO	NARCISA OLIVER
9	1981	CALELLA DE LES HAVANERES	JALIME POL I GIRBAL
10	1981	LA SIRENA	ANONIMA
11	1981	EL MAR MATRAU	FRANCESC MAS I ABRIL
12	1981	TAMARIU	NARCISA OLIVER
13	1988	CANÇÓ DEL VERD MAR	ALFRED ALMEDA
14	1988	LA SIRENA DE BEGUR	PASQUAL MAS I JOAN
15	1988	MARE SI FOS MARINER	MIQUEL MARTÍ I POL
16	1992	EL VELL VELLER	ANNA BRUNET
17	1992	UN CANT A LA GAYINA	ALFRED ALMEDA
18	1993	LOLA LA TAVERNERA	CARLES CASANOVAS
19	1994	VINE AL MAR	NARCISA OLIVER
20	1995	A CAU D'ORELLA	CARLES CASANOVAS
21	1996	LA XALANA	CARLES CASANOVAS
22	1997	LA XEFLA	CARLES CASANOVAS
23	1998	LA BARCA DE SURO	TOFOL MUS
24	1998	MENORCA	TOFOL MUS
25	1998	QUALSEVOL DIA	TOFOL MUS
26	1998	TESTIC PERDENT	TOFOL MUS
27	1998	QUAN TU VULGUIS	TOFOL MUS
28	1998	BERGUINER	TOFOL MUS
29	1998	EL MEU SECRET	CARLES CASANOVAS
30	1999	CERCA DEL RIO	CONCHA PALOMAR
31	1999	TOSSA ESTIMADA	JALIME ROMAGUERA
32	1999	ENTRE ONADES	ANDREU NAVARRO
33	2000	LA PEPA DEL PORT	CARLES CASANOVAS
34	2000	AMOR PERDUT	CARLES CASANOVAS
35	2000	UNA VELA LLATINA	ANNA BRUNET
36	2000	DUBTE	TOFOL MUS
37	2000	SIRENETA	TOFOL MUS
38	2000	SOMRIURE	TOFOL MUS
39	2000	PERQUE?	TOFOL MUS
40	2000	BALANDREIG	TOFOL MUS
41	2001	CAPTIVUS	TOFOL MUS
42	2001	A LA RONSA	TOFOL MUS
43	2001	QUE S'HA FET	TOFOL MUS
44	2001	LA SIRENA I LA LLUNA	CARLES CASANOVAS
45	2002	LLUNA PLENA	TOFOL MUS
46	2002	FOLLIA	TOFOL MUS
47	2003	TANGO ARRABALERO	CARLES CAMÓS
48	2003	"CAPO" CANÇÓ DE LA MÀFIA"	TELMA ROMANI
49	2004	BARBA-ROJA	CARLES CASANOVAS
50	2004	BARQUEJANT	CARLES CASANOVAS
51	2005	EL VELL LLANÇÀ	JOSEP MARIA SALVATELLA
52	2005	SI EM DEMANESSIN	TOFOL MUS
53	2005	AL MAR	JOSEP MIQUEL SERVIA
54	2006	TE PERD	TOFOL MUS
55	2006	LA CABANA	CARLES CASANOVAS
56	2007	NO SÉ (NO SÉ SI SAPS)	ANTONI MAS
57	2007	EL DIA Y LA NOCHE	MIQUEL GUIU
58	2007	LA MEVA FADA	MIQUEL GUIU
59	2007	SERENOR	MIQUEL GUIU
60	2007	CAP A TU	TOFOL MUS
61	2008	EL CONCERT	CARLES CASANOVAS
62	2008	JO SÉ UNA HAVANERA	CARLES CASANOVAS
63	2008	LA FADA I LA BRUIXA	CARLES CASANOVAS
64	2009	SI TORNÉS	TOFOL MUS
65	2009	VOLA BARCA MEVA	TOFOL MUS
66	2009	ALGUNS MATINS	TOFOL MUS
67	2009	M'ENCANTARIA	TOFOL MUS
68	2010	POBLE	TOFOL MUS
69	2010	CAMINS	CARLES CASANOVAS
70	2010	OLOR DE SALANC	ISABEL MITATS
71	2010	ENHORABONA	TOFOL MUS
72	2010	VELLA GUITARRA	TOFOL MUS
73	2010	SA CLAU	TOFOL MUS
74	2010	CALAFELL	FRANCESC RODOMEÓ
75	2010	ENAMORAR-SE	TOFOL MUS
76	2010	VULL TORNAR-TE A VEURE	TOFOL MUS

6.4. LA DIFUSIÓ

No és cap novetat dir que l'havanera que es fa Palafrugell és un referent arreu del país. Per sobre de tot, el repertori, però sovint també els arranjaments; i no tant, la instrumentació, que aquí, per donar importància a les veus, tendeix a ser discreta i allà agafa més protagonisme. Davant d'aquesta evidència, Bastons, emprenedor per naturalesa i un dels compositors més prolífics, es manifesta crític amb l'actitud acomodada de molts grups d'havaneres, que no s'amaguen d'anar incorporant peça a peça les obres que posen en circulació els grups de Palafrugell, sobretot el Peix Fregit i el Port-Bo. Bastons anima els altres grups a perdre la por de proposar nous repertoris, doncs certifica la

dificultat que tenen ells per trobar-ne. És per això que no ens sorprèn que Bastons estigui al cas de tot el que fan la resta de grups d'havaneres. Però el ressò dels grups de Palafrugell és tan gran que algunes composicions no han assolit l'èxit fins que no les ha posat en repertori el Peix Fregit o el Port-Bo, circumstància molt reveladora.

De fet, un procediment habitual de molts grups d'havaneres és observar què es fa aquí, demanar les partitures a la Fundació Ernest Morató o al mateix Bastons, i posar-les en repertori. Josep Bastons, que va ser president de la Fundació Ernest Morató des del començament, l'any 1994, fins el 2001, comenta que a dia d'avui continua fent molta feina per a aquesta entitat: els cedeix una còpia de totes les composicions noves, tan les pròpies com les que li fa arribar altra gent, a més de contribuir a la conservació del patrimoni oral escrivint la partitura de moltes peces que es canten aquí. Això ens indica que la transmissió actual del repertori és, bàsicament, escrita. De fet, bona part de les havaneres «antigues» que es canten a Calella haurien arribat per la via escrita, entre moltes altres cançons que estaven de moda, i s'haurien difós entre els cantaires per la via oral. En aquest camí, Bastons explica que ara no hi ha la mateixa espontaneïtat i la intervenció de la partitura és més gran que fa uns anys. Ara tothom s'estudia la partitura del que cantarà. De fet, segons Bastons, té un pes important. Ell mateix, quan enumera els elements essencials d'una havanera cita: el compàs (2x4), el ritme (corxera amb punt, semicorxera i dues corxeres), les veus (3 veus, ben ajustades i afinades), i la temàtica (marinera, amorosa) i la melodia (senzilla, fàcil de recordar). És obvi que, en aquesta enumeració i per tant, en l'imaginari de Bastons, té un pes específic la part escrita més que la oral.

AMB LA SEVA PARELLA
ANNA BRUNET AL
RESTAURANT EL DIDAL DE
CALELLA EL 7 DE JULIOL
DEL 2007, EL DIA DE LA
CANTADA. FOTO PACO
DALMAU

Josep Bastons va recollir el testimoni dels cantaires de Calella i ha esdevingut un dels actors més importants de tots aquests anys. En la figura de Josep Bastons se singularitza el canvi de paradigma de l'havanera. La professionalització i la gestació del nou estil han marcat tots aquests anys i seran determinants en el futur. Bastons és l'últim responsable del que som, del que és l'havanera avui. Per això, més que mai, cal escoltar la seva veu. No tant per saber el que s'ha fet sinó per buscar els camins de l'havanera al segle XXI.

El capítol que clou aquest llibre, lluny de finalitzar-lo, vol ser una porta oberta al futur. Perquè la tasca de Josep Bastons no para. Actualment, ja jubilat professionalment, continua assajant, i cantant; i dedica gran part del seu temps a compondre. I és molt probable que en l'interval de temps que passi entre que s'entrega aquest original fins que es publiqui, ja hi hagi alguna havanera més a la llista de composicions de Josep Bastons. «Què voleu –diria ell, sorneguer–, que me'n vagi a donar volts a Plaça?».

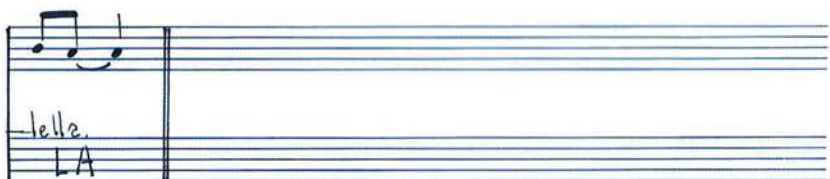
JOSEP BASTONS A CASA, SEVA EL MARÇ DEL 2010 AMB LA GUITARRA A LES MANS INTERPRETANT EL BOLERO CAMINS, AMB LLETRA DE CARLES CASANOVAS. FOTO MARIONA CARRERAS (AMP).

8. PARTITURES

Goid' *A l'au d'orella*

Ll: Carles Casanoves
M: Josep Bastons

A CAU D'ORELLA. UNA DE LES PRIMERES HAVANERES QUE VA COMPONDRE AMB CARLES CASANOVAS, I DE QUI DIU QUE, A BANDA DE SER UN BON AMIC, ÉS UN EXCEL·LENT LLETRISTA.

— LLUNY DE MA TERRA —

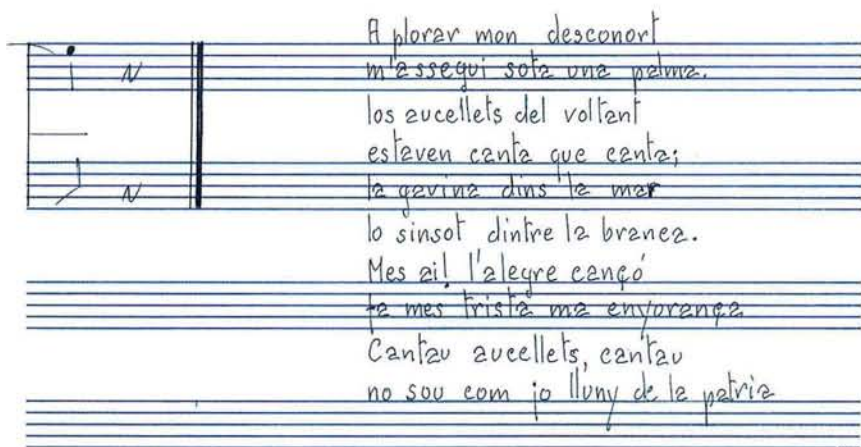
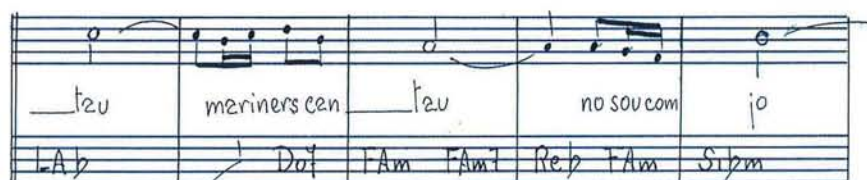
(Lluny de me patriz)

Ll. J. Verdazguer

M. J. Bastons

Havanera

LLUNY DE MA TERRA VA
ESTAR AMAGADA DURANT
MOLT DE TEMPS PER
TEMOR QUE ELS PURISTES
NO L'ACCEPTESSIN.

Música de Terra en d'uns Música Josep Bartons
Havanera Lletra N. Oliver

Vaig co-rei-ner-me pel ter que se re-re-les ma-na-ra

ca-da jove de sol a sol i a l'alba l'auriga com un mat cica to-na-da com ta-ra

Veixa to-na-da com ta-ra. Com se-ha-el mar? se-ra

Blau glau com diu-on. Se-ra veri-tat, que de

nits es com la pla-ta? Tot-hom quid veu es que-

da ple d'e-mo-rem-ca. Di-gam tu sol, que

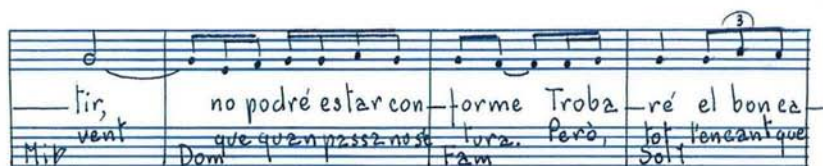
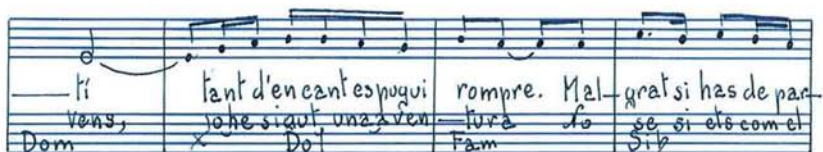
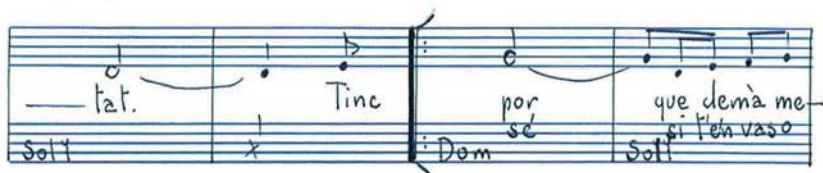
vons d'u - nel tra-ge - na-da, has vist el mar?
 To-ta la vi-da he vi-sat a qui, del plaç la mun
 ta-ma i for di-ars ne he po-gut per veure la cos-ta lla-
 nya-na. de que hi ha m-te di-té na' que en té l'en-cis de don-
 za-lla, de que hi ha ban-cos de ve-la, se que hi ha mar a Ca-
 le-lla, on les o-nes van i né-men, al com-pàs de l'ha-na-
 ne-na. Però jo mai no he vist el mar

MARINER DE TERRA EN-DINS. LA PRIMERA DAVA-
 NERA EN COL·LABORACIÓ
 AMB LA MÀRCA CRIVER
 HA MÉS POPULAR DE
 LES SEVES COMPOSICI-
 ONS, TANT QUE JA HA
 ESDEVINGUT CLÀSSICA
 SAPRECIANT LA DIFERÈNCIA
 CAL·LEGRÀICA, PERQUÈ EN
 AQUESTA PARTITURA ES R-
 VIDEA SAU QUI' ESCRIBI.

Havanera

Vull tornar-te a veure

Totol Mus
Josep Bastons

aus obbrin, semblant que m'es-peren. Tant de

Rem Solt Do

sig tinc del teu bes que em dona ganes de viure

Do Fa Re Sol

Deixam sentir, un cop més l'emo-ció del teu som-riure.

Do Rem Sol Do

riure.

Do

Tinc por de no tornar-te

Lab Sol

veure.

Do

veure.

veure.

veure.

veure.

13/10

VULL TORNAR-TE A VEURE. L'ÚNICA COMPOSICIÓN EN AQUESTES CAS AMB LA COL·LABORACIÓ DEL POETA MINORQUÍ FOCOLMÚ, SENS DUBTE, UNA DE LES ASSOCIACIONS MÉS PRÒFÍQUES QUE HA DONAT EL MÓN DE L'IVANERA.

Havanera

Follia

Ll: Anonim
M: Josep Bestons

B

Mireu-sel el mar És un lladre, lladre.
Si? mar V2 Mim tal com enci Se-d2

T

S

B

M'hà robat el fill, el meriti el p2-re. Encara que vui veure l'iqua
misterio-s2 mentien breu bixe b2i-x2. Pro torna de cop a cridar el-

T

S

B

Mim Ret Sol Mit

m2n-s2 de sopte tra-dor, si pot us en-gra p2. N'ous en tiey

-t2-d2 i collint p2 let's l'apadregezm b2-biz Pren-mezmi mar

LAm LAm6 Mim LAm Si?

pes... És un lladre lladre
N'ous en tiey pas

dols m'hà robat el fill el meriti el
pren-mezmi mar dolc mardel2 me veeni m2 O torna-mel fill, el meriti el

Mi Si

Així ve cri-dent d'une bandee l'al tre

p2-re

des de bon me ti fins la nit en tra de. Te moments de

tot que em doli li par la, i boi de la llin

ve murmurant la dre llin ve murmurant

I dient-li la dre

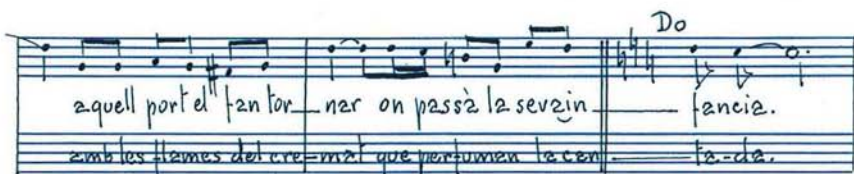
S: Do Do Mi7 LA Mi

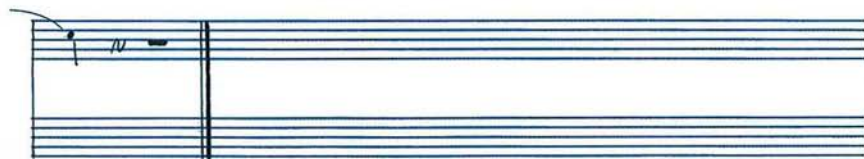
FOLLIA. LLETRE EXTRETA D'UN QUADERN DE CO- LA DUNA NENA DE D'UOS PHALET DE LLOBREGAT DATADA D'ANY 1932 ES D'AUTOR DESCONEGUT I LI VA FER ARRIBAR LA PRO- PIETARIA DEL QUADERN. ORIGINARIAMENT ES DE LA BOJA, HIOL QUE NO VA PLAURE A BASTONS. SI HA POPULARITZAT MOLT I D'ARRANJAMENT DE RICARD VILADESAU QUE DESTACA PER SER MOLT BEN TROBAT I EFECTISTA. SOBRETOT A LA PART FINAL.

Bolero

El vell veler

Anna Brunet
Josep Bastons

EL VELL VELER. COMPO-
SICIÓ AMB LLETRA D'ANNA
BRUNET, LA SEVA PARELLA.

9. ADDENDA

01. IMATGE DE LLUÍS BASTONS I CARME FABREGA, ELS PARES, DAVANT LA BOTIGA NOVA. QUAN ES VA CREMAR LA BÒBILA NOVA, UNS SEIXANTA OBRERS ES VAN QUEDAR A L'ATUR. L'AJUNTAMENT, PER DONAR-LOS FEINA, VÀ DECIDIR OBRIR EL CARRER TORRES I JONAMA A L'ENCRELIAMENT AMB EL CARRER ESTRET. AQUESTA CIRCUMSTÀNCIA OBLIGÀ LA FAMILIA BASTONS A TRASLLADAR EL TALLER QUE VA PASSAR A FORMAR PART DEL NOU CARRER, INAUGURAT EL 1954, CONCRETAMENT AL NÚMERO 16. COL·LECCIÓ HELENA BASTONS.

02. PORTADA I CONTRAPORTADA DEL DISC «CANTANDO EN MALLORCA» AMB L'ORQUESTRA MARAVELLA (ZAFIRO, 1963). COL·LECCIÓ JOSEP BASTONS

És interès dels autors expressar l'agraïment més sincer a Josep Bastons per la seva col·laboració, paciència i sobretot per les bones estones passades al seu costat. En aquest volum de la col·lecció Galeria de Personatges hem intentat transmetre les vivències i els pensaments de Josep Bastons, és per això que la font d'informació principal han estat les entrevistes personals que li hem fet: la Teresa Bonal, centrant-se en aspectes de la vida personal, i l'Oriol Oller, en els de la vida musical. Per tant, a la bibliografia emprada sols hi figuren les obres de referència de Xavier Febrés, especialment *L'havanera viscuda* (Pòrtic, 2004) i *L'Empordà com un món* (Magrana, 1998), d'on hem extret la cita inicial.

Josep Bastons i Fàbrega (1927). Compositor i cantant palafrugellenc que ha esdevingut un dels pares de l'havanera nascuda arran de la Cantada de Calella. Des del seu taller de tapisser, transformat –quan convé– en espai creatiu, de tertúlia o d'assaig, fins a l'escenari, la seva vida transcorre a mig camí entre la passió pel bolero i el ritme d'havanera. Autor d'una vuitantena d'havaneres i líder del Peix Fregit durant més de trenta anys. Amb la seva veu, sempre honesta, i la guitarra, inseparable companya, crea i recrea espais sublims de llibertat. L'auditori fa silenci. És la veu d'en Bastons.